

## ANMELDELSER.

»Ludvig Schrøders Liv og Gerning. Meddelt ved hans Søn Frederik Schrøder«. 1. Halvbind (169 S.). Kirkeligt Samfunds Forlag. (I Hovedkommission hos H. Hagerup).

Mærkeligt nok er der ikke tidligere skrevet nogen udførlig Biografi af Ludvig Schrøder. Der findes kun nogle kortfattede Skildringer, af hvilke Holger Begtrup's fra 1913 er den bedste. Dette er saa meget mærkeligere, som Schrøders Virksomhed vandt almindelig Anerkendelse, allerede mens han levede, og i Betragtning af at han selv ivrigt søgte at bevare Mindet om sine Medarbejdere for Efterverdenen. Han udgav saaledes Minde-skrifter om Christian Flor, Enrico Dalgas, Ernst Trier, Mads Melbye, Ludvig Helweg og Peter Larsen (Skræppenborg). — Savnet af et større Værk om Ludvig Schrøder bliver imidlertid nu afhjulpet, idet hans yngste Søn, Pastor Frederik Schrøder, i Anledning af at det den 19. Januar 1936 var Hundredaarsdagen for Faderens Fødsel, for Tiden arbejder paa en Bog om ham. Dens første Halvbind er udkommet i November 1935.

Heri skildres Ludvig Schrøders Barndomshjem i Christianssæde Skovridergaard paa Lolland, hans Skoletid paa Herlufsholm, de derpaa følgende Studieaar i Hovedstaden og endelig hans Virksomhed som Højskoleforstander i Rødding, der blev afbrudt ved Krigen 1864. Fremstillingen i første Halvbind slutter med Udgangen af 1863, hvilket er meget naturligt, da andet Halvbind saa kan begynde med 1864 og de andre Forudsætninger for Oprettelsen af Askov Højskole.

De første tre Tiaar af Ludvig Schrøders Liv har man hidtil kun vidst lidet om; de er imidlertid nu af Sønnen draget frem i Lyset med en Rigdom af Enkeltheder. I Modsætning til Schrøders øvrige Biografer bygger Forfatteren til det nu foreliggende Arbejde nemlig paa et stort utrykt Kildemateriale, som ikke tidligere er blevet udnyttet. Især maa nævnes Ludvig Schrøders efterladte Papirer, som hidtil har ligget uordnede paa Askov, men nu paa Foranledning af Videnskabernes Selskabs Arkivkommission er blevet ordnet og registreret og formentlig vil blive deponeret i Kgl. Bibliotek. Ludvig Schrøders Privatarkiv omfatter dels hans Optegnelser og Manuskripter, dels i Tusindvis af Breve til ham fra hans mange forskellige Korrespondenter. Desværre synes Schrøders egne Breve for Størstedelens Vedkommende allerede nu at være gaaet tabt, idet det kun er lykkedes at opspore et forholdsvist ringe Antal.

Som Søn af Ludvig Schrøder er Forfatteren ikke nogen uholdt Bedømmer af Faderens Livsværk. Herom siger han selv i Forordet til sin Bog: »Jeg maa lade mit eget træde til Side, som L. Schrøder forøvrigt saa ofte gjorde, naar han lod Historien tale, og i det væsentlige overlade Karakteristik og Vurdering til andre; de vil faa Ordet i Slutningen af andet Halvbind«. I Overensstemmelse med dette Program har Forfatteren i udstrakt Grad ladet Kilderne selv føre Ordet. Herved opnaar han ofte en udmærket Virkning: Saaledes karakteriseres Ludvig Schrøders Forældre ypperligt gennem Citater fra

deres Breve; og i det hele faar Fremstillingen derved en Kolorit, som gør, at man næsten har Indtryk af at læse en Selvbibliografi af Ludvig Schrøder. Paa den anden Side kan de mange Citater virke trættende paa Læseren. Her til kommer, at Forfatteren i sin Iver for at skildre Milieuets Indflydelse paa Ludvig Schrøders Udvikling har svært ved at begrænse sig: Alt for mange »aaahængte« Oplysninger om Bipersoner i Schrøders Liv tages med, ikke sjældent i fuldstændig »Leksikonstil«.

Trods disse Indvendinger er det dog især Citaterne og Kildehenvisningerne, der giver Frederik Schrøders Bog dens Værdi. Henvisningerne er fyldige og nøjagtige. Foruden i Noteapparatet findes de imidlertid desværre ogsaa for en stor Del spredt i Teksten, hvor de virker forstyrrende.

Efter de Løfter, som første Halvbind giver, maa Fortsættelsen imødeses med stor Forventning. Hvis der skal blive Ligevægt i Skildringen, maa andet Halvbind blive betydeligt større end første. Det vil sikkert komme til at indeholde et rigt Stof, ikke alene til Ludvig Schrøders og Askov Højskoles Historie, men ogsaa til Belysning af Udviklingen i Danmark paa en Række forskellige Omraader i Opgangsaarene efter 1864.

*Poul Møller.*

T. A. Topsøe-Jensen og Emil Marquard, Officerer i den dansk-norske Søetat 1860—1814 og den danske Søetat 1814—1932, I—II (744 + 768 S.).

Den dansk-norske personhistoriske Litteratur har gennem det nu foreliggende statelige Samlerværk modtaget en værdifuld Berigelse. Før dettes Fremkomst forelaa for det ældste Tidsrum kun det eneste udkomne Hefte af første Del af J. H. E. Lützows »Samling af Historiske Efterretninger om Danske Sø-Officerer« (1788), hvortil Manuskriptet beklageligvis maa anses for at være gaaet tabt, og de i H. G. Gardes Efterretninger om den danske og norske Sømagt optagne tabellariske Meddelelser om danske Søofficerers Avancementsdata. For den nyere Tids Vedkommende havde man V. Richter »Den danske Søetat 1801—94« (1894), erstattet af Medudgiveren fa nærværende Værk, Kontreadmiral T. A. Topsøe-Jensens langt fyldigere og illustrerede Publikation »Det danske Søofficerskorps 1801—1919« (1919).

Forud for alle disse Arbejder gaar tidsmæssigt H. D. Linds Biografier af Søetatens Officerer i hans Skrifter om Søetaten under Kongerne Frederik II, Christian IV og Frederik III, og Værket er at opfatte som en Fortsættelse heraf, ligesom man vil finde den flittige Forfatters efterladte haandskrevne Samlinger hyppigt citerede.

Fællesskabet i Arbejdets Deling mellem Værkets Udgivere maa paa Forhaand siges at være foregaaet under saa gunstig Konstellation som vel mulig. Kontreadmiral T. A. Topsøe-Jensen som den maritimt sagkyndige, hvis ufortrødne Beskæftigelse med Marinens Historie allerede havde sat Frugt i det førnævnte Skrift, der har vundet fortjent Anerkendelse, og Arkivar E. Marquard, der ved sine Ordningsarbejder af Marinens Arkivalier og i sin Fritid gennem mange Aar med udpræget personhistorisk Interesse havde tilvejebragt omfattende Samlinger til Søofficerernes Biografier. Det bør i denne Forbindelse nævnes, at dette store Flidsarbejde gennem en længere Aarrække med største Liberalitet har været stillet til Raadighed for mange Arkivbesøgende, der herigennem paa en nem Maade kom til Oplysninger, som kun den grundige Kender af Marinens vidtløftige Arkivfonds formaaede at give.

Den dansk-norske Sømagt har alle Dage været Folkets Stolthed gennem lysende Exempler paa vovemodige Bedrifter og Pligtfølelse. Særlig i den Tid, da Danmark endnu ejede sine fordums oversøiske Kolonier, var det danske Marineflag kendt og anset overalt i Verden. Marinens Indsats begrænser sig

dog ingenlunde kun til Orlogstjeneste, men spænder over vide Felter i almen-nyttigt Øjemed, for blot at nævne: Fyr-, Havne- og Redningsvæsen, Signal- og Efterretningstjeneste, Fiskeriinspektion, meteorologiske og hydrografiske Undersøgelser. Ikke mindst har ogsaa danske Søofficerer vundet sig et verdenskendt Ry ved deres Opdagertogter i arktiske Have.

Det nye Værk fremtræder i en pyntelig Skikkelse, og de meddelte Oplysninger gives i en overskuelig, koncis Form, og det kan saaledes benyttes som en let tilgængelig Haandbog. Men udover et Mylr af Data for Udnævnelser og Udkommandoer, fremstaaet ved et samvittighedsfuldt og sikkert udtømmende Studium af officielle Førstehaandskilder, indeholder det imponerende Flidsarbejde et fængslende, ja ofte spændende Læsestof. Her berettes snart om straalende Livsbaner, snart om havarerede Existenser, om mærkelige Oplevelser i Koffardifart, om Retssager, Livskonflikter af intimere Art, Bortførelser, Mesalliancer og ægteskabelige Konflikter. Alt i alt er der fremdraget talrige Tids- og Kulturbilleder af Værdi for Helheden. Af Interesse er det ogsaa at følge ikke saa faa Slægter gennem flere Generationer, der har fulgt de Danks Vej til Ros og Magt.

Om Rammerne for det biografiske Stof i et paa Etatslister som nærværende Værk opbygget Arbejde vil der kunne strides. Selvsagt vilde Udgifterne, om de havde begrænset sig til at meddele de officielle Data for Udnævnelser, Udkommando og andre autoritativt bekræftede Data have været langt mindre udsat for Kritik end Tilfældet er, idet de ikke er vejet tilbage for det majsommelige Arbejde, at give Oplysninger om Fødsels- og Dødsaar og Data for den paagældende, hans Forældre og ligesaa for Hustruens Vedkommende. Hvor det, som her, drejer sig om Tusinder af Biografier, vil selv den kyndigste Genealog og Personhistoriker kunne gribes i Undladelsessynder og Fejltagelser. Ogsaa dette Værk vil afføde talrige Rettelser og Tilføjelser i Aarenes Løb, men Anerkendelsen af det respektindgydende og opofrende Arbejde, der her er ydet, er Udgifterne sikret.

Til Slut skal fremhæves den Rigdom af Portræter, der helt igennem i smuk Gengivelse ledsager Værket og giver Anledning til mange interessante fysiognomiske Iagttagelser.

*Louis Bobé.*

#### BEMÆRKNINGER TIL:

T. A. Topsøe-Jensen og Emil Marquard: Officerer i den dansk-norske Søetat 1660—1814 og den danske Søetat 1814—1932. I—II. XI + 744 og 772 Sider. K. 1935.

»Fra tidlige Tider har Interessen for Søværnets Personel og særlig for dets Officerskorps været levende, og adskillige Personalhistorikere har paa-begyndt det store Arbejde at samle personalhistoriske og historiske Oplysninger om Søofficererne, men ingen af dem har kunnet gennemføre Opgaven«. Saaledes begynder Forfatterens Forord, og læser man dette til Ende og sluttelig kaster et Blik paa den Fortegnelse, der bringes bagest i II. Bd., over det ved Udarbejdelsen særligt benyttede Materiale, maa man gaa ud fra, at det er lykkedes Forfatterne at løse Opgaven og at alt er saare vel. Men giver man sig derpaa i Kast med de enkelte Biografier, bliver Billedet unægtelig et andet. Det skal dog med det samme siges, at det synes, som om Marinens Arkivalier er udnyttet paa tilfredsstillende Maade, og at denne Side af Sagen er i Orden, og havde Forfatterne blot holdt sig hertil, men de har endvidere »saavidt muligt« villet meddele almindelige biografiske Oplysninger om enhver Officers Fødsels- og Dødsaar, Dag og Sted, Forældre, Giftermaal og om Hustruen og hendes Forældre. Og man faar at vide, at »de biografiske Oplys-

ninger er taget fra Kirkebøger, Skifteprotokoller, Enkekassens Papirer, sammenholdt med anerkendte Stamtavler, Danmarks Adelsaarbog (Kalenderen) m. m. &c. Hvad er anerkendte Stamtavler, og hvor henvender man sig for at faa saadanne anerkendt? Vel næppe hos Forfatterne, hvis Kendskab til dansk-norsk Genealogi og Personallhistorie ikke i tilstrækkelig Grad manifesterer sig i dette Arbejde, hvilket vil fremgaa af det følgende.

Af særlig benyttede trykte Kilder nævner Forfatterne først Danmarks Adels Aarbog. Da det viser sig, at Forfatterne kun kender ganske faa af de danske Adelslægter, maa man gaa ud fra, at de fuldstændig har overset, at hver Aargang bringer en Fortegnelse over de hidtil meddelte Stamtavler, og at der i sin Tid af den Forening, der udgiver Adelsaarbogen, er udgivet et Værk: Nyt dansk Adelslexikon, hvori Forfatterne kunde have fundet, at følgende Personer er blevet adlet: Adm. Michael Billes 2. Hustru Karen Lasson, Komkapt. J. H. Dumreicher (med Navnet von D.), Adm. H. L. Fisker, Kontreadm. F. Grodtshilling, kar. Kom. C. C. von Holck (ved »Fornyelsespatent«), Kontreadm. H. Lindholm, kar. Kapt. H. P. Oxholm, Adm. M. von Paulsen, Adm. P. Raben, kar. Kapt. J. C. Schrødersee (med Navnet de S.), Viceadm. W. W. Stockfleth, Sekltnt. J. K. D. Wedel og Adm. J. P. Wleugel, at Adm. H. Span fik Vaabenbrev, og at følgende blev naturaliseret: kar. Kontreadm. F. C. C. og kar. Kom. G. V. C. I. Bardenfleth, Kom. A. G. von Ellbrecht, Kapt. R. A. de Fontenay, kar. Kontreadm. A. R. Hedemann og kar. Kapt. E. C. Walterstorff og endvidere, at Adm. C. F. de Fontenay ikke blev optaget i den danske Adelsstand 1788, men naturaliseret som dansk Adelsmand 3. Juni 1778, Adm. L. Galtung fik ikke Adelsbrev, men Adelsstadfæstelsesbrev, Viceadm. J. C. Kriegers Adelspatent først blev underskrevet 21. April 1809, 12 Aar efter hans Død, og at det var P. F. Wichfelds Fader, der blev optaget i Adelstanden med Navnet W. Forfatterne har dog opdaget, at Jens Juul og Holger Stampe blev Baroner, men finder ingen Anledning til at meddele, hvornaar disse Standsophøjelser har fundet Sted. Efter dette lille Sidespring tilbage til Adelsaarbogen, der er særlig benyttet og samtidig benyttet paa en særlig Maade. Naar det er lykkedes Forfatterne at finde ud af, at en Søofficer er adelig, meddeles som oftest kun delvis de Oplysninger, som findes i Stamtavlen i den paagældende Adelsaarbog, og til Rettelser og Tilføjelser i senere udkomne Aargange tages intet Hensyn. Saaledes faar man at vide, at A. A. Arenfeldt er født 1726, Aarg. 1935 har, at han er døbt 20. Dec. 1725 i Kerteminde; F. C. Arenfeldt er iflg. Stamtavlen født 29. Marts 1687, Forfatterne opgiver kun Aaret. Ved O. Arenfeldt er Forholdet mere grelt. Man faar at vide, at han har været gift 2 Gange; først med Agathe Christine Bech (i St. f. Beck), derefter med Johanne Below; deres Dødsaar og Aaret for sidste Vielse anføres, men intet derudover. Ved Mathias Bagge staar der g. m. Lene Svab; hun tilhører Slægten Svave (II) og findes paa denne Slægts Stamtavle i Aarg. 1926. De Oplysninger, Forfatterne giver om A. A. Berner, har ikke meget tilfælles med dem, der findes i Aarg. 1934. Just Bille er iflg. Aarg. 1934 døbt 20. Nov. 1744 i Assens, og hans Broder Steen Andersen B. er ikke født 23., men 22. Aug.; H. Brandts Slægt er behandlet i Aarg. 1919; Movrits Bruun (Brun af Vindumgaard) findes i Aarg. 1889, supplerende Oplysninger i 1891 og 1897; F. von Bülow og J. G. Vieths Hustruer var af den Slægt Brüggmann, hvorover der findes en Stamtavle i Aarg. 1891. Ved L. C. Dyster nævnes kun hans Moder, Jytta Cecilie Banner; Faderen kan man finde i Aarg. 1885, S. 53 (jfr. Persh. Tidsskr. 9. V. 127 f.). Om C. J., C. O., M. og T. M. Friis indeholder Aarg. 1886 Oplysninger. J. Gagges Slægt findes i Aarg. 1893, supplerende Oplysninger i 1901. K. J. Grabow har faaet forkerte Forældre, de rigtige findes i Aarg. 1901. Om C. H. von Hatten findes Oplysninger i



Aarg. 1922 (jfr. Persh. Tidsskr. 4. I. 227, 1. II. 227 og 1. VI. 26 f.). G. von Hemmerts Svigermoders Navn findes i Aarg. 1912, S. 411. P. Hiorts Hustru, Else Müller, var en Sønnedatter af Rentemester Henrik M., hvis Slægt er behandlet i Aarg. 1905. J. Kløcker var af Slægten von K., hvorover der findes en Stamtavle i Aarg. 1908. Torbjørn Rytters Fader angives at være † 1662; Adelsaarbogen (Aarg. 1912, S. 450) har, at han »var † 1662«, hvad der ikke behøver at betyde, at han døde 1662. Ja, saaledes er det hele Værket igennem, og man behøver vel ikke at fortsætte med flere Eksempler paa daarligt Brug af Stamtavlerne. I Præsenslisterne vilde Forfatterne have kunnet finde, at C. A. Obelitz' Hustru, Caroline Annette Feveile, var født 15. Nov. og i Dødslisten, at hun døde i København. Portrætfortegnelsen synes ikke gennemgaaet; der findes saaledes Portrætter af følgende: O. Arenfeldt (Aarg. 1893), F. E. Giedde (1894), Chr. Lerche (1934), H. G. Lillienkiold (1909) og Jens Rodsteen (1911). I Komkapt. P. Lembckes Biografi nævnes som hans 1. Hustrus Adoptivforældre Baron Zytphen Adeler og Hustru f. Lyng. Adelsaarbogen kender ikke dette Ægtepar.

Et andet Værk, der anføres som særlig benyttet, er Erichsen og Krarup: Dansk historisk Bibliografi III. Bd. Der findes heri under Hauch Henviisning til Personalhistoriske Samlinger I, der indeholder Artiklen »To Hauch'ske Slægtebøger«, hvoraf det fremgaar, at der i Vahl: Slægtbog o. Afk. af Chr. Nielsen findes en hel Del om Slægten H., og man kan just ikke sige, at Bertel Hauchs Biografi har nydt godt heraf.

Slægthaandbogen er ogsaa særlig benyttet; men det samme kan ikke siges om Personalhistoriske Samlinger, hvortil Slægthaandbogen kun var et Tillæg. Pers. Saml. indeholder bl. a. nogle Oplysninger om Slægten Tetens, som Forfatterne kunde have brugt til F. M. Tetens' Biografi. I samme Aandedræt som Slægthaandbogen nævnes, nævner Forfatterne ogsaa Patriciske Slægter I—V. Og hvorledes er saa dette Værk benyttet? Forfatterne har slet ikke opdaget, at C. A. Poulsen tilhører den kendte sønderjyske Slægt Paulsen, og at A. P. Styer og N. Styr tilhører Slægten Sthyr; endvidere kan der paa-vises talrige Tilfælde, hvor de Oplysninger, dette Værk giver, ikke er benyttet fuldtud; det er hovedsagelig Stedsangivelser for Fødsel, Vielse og Død; men det vil føre for vidt at komme ind herpaa. I det hele taget holder Forfatterne ikke meget af Stedsangivelser. Et ejendommeligt Uheld er sket med P. U. Bruuns Portræt, hvor hans Ridderkors er anbragt paa højre Side, hvilket kommer af, at den fotografiske Plade har vendt den forkerte Side nedad, da Billedet blev kopieret. Et rigtigt vendt Portræt findes i III. Samling (ved S. 50).

Nærværende Tidsskrift er ligeledes særlig benyttet og benyttet paa en særlig Maade ligesom Adelsaarbogen. En systematisk Gennemgang af Tidsskriftet eller i det mindste en Gennemgang af Registrene er overhovedet ikke foretaget, hvad der bringes, er kun, hvad Forfatterne tilfældigvis har faaet Øje paa. Saaledes er det undgaaet Forfatternes Opmærksomhed, at Niels Alsing ikke hed Alsing, men Alfsen, og at han var Løjtnant ved Marineregimentet og altsaa ikke hører hjemme i det her anm. Værk (Persh. Tidsskr. 5. V. 139—146). Om C. (von) Alst og Hustru findes Oplysninger i 4. I. 223, 4. V. 168 og 9. III. 87); R. Belitz 1. III. 361 f.; P. Blens (Blem) 6. VI. 301 og 7. I. 62; F. C. M. Carlsen 2. II. 305; D. U. Dannel 3. V. 237; A. Elders 8. V. 204; de Ferry'erne 1. II. 216, 225 og 1. III. 160 ff.; F., J. og N. Frantzen 1. III. 153 f.; P. I. Grønvold 3. V. 247 og 299; D. Hammelev 6. II. 6 ff.; M. P. Herlof 6. VI. 52; R. Juel 1. II. 330 og 2. VI. 90 f.; D. G. J. von Kleist 3. VI. 101; C. Klog 4. I. 228 og 8. I. 157; H. Lasson 8. IV. 179; H. C. de Letang 1. IV. 307; O. W. Michelsen 7. II. 55 f. og 9. V. 42; M., Rabe 2. II. 170; L. P. og P. L. Stibolt 3. I. 61; O. J. Thambson 1. I. 199 og 7. I. 252; J. C. de Watt 7. III. 167; L. og M. Wendelboe

8. II. 107; J. Wibe 1. II. 56, 2. I. 77 og 4. I. 72; K. W. Vittinghoff 1. VI. Tv. t. S. 262 (jfr. D. A. A. 1887, S. 75). Dette er kun nogle faa Henvisninger; men det er formodentlig tilstrækkeligt til at vise, hvor daarligt Tidsskriftet er afbenyttet. Uheldigt er det, naar Forfatterne benytter Tidsskriftet paa følgende Maade: Z. H. Bang angives at være blevet g. 18/7 1668 m. Inger Pedersdatter, og der henvises til 6. II. 281. Ved Eftersyn det nævnte Sted viser det sig, at den nævnte Dato er Datoen for Udstedelsen af Brevet om Vielse uden Trolovelse og Lysning, hvilket ikke behøver at være ensbetydende med, at de er blevet gift den paagældende Dato. Inden Persh. Tidsskr. forlades, skal der blot gøres opmærksom paa, at i 9. V. 34 f. findes to Portrætter af Kontreadm. Corn. Wleugel.

I Stedet for at normalisere Navnene, vælger Forfatterne at gaa deres egne Veje. Nogle Exempler: Cort Sivvertsen Adelaer i St. f. Cort Sivertsen Adeler; Faderen kaldes dog Søren og ikke Søfren. Niels Juel laves mærkeligt nok ikke om til Niels Juell. Blüggers i St. f. Blücher (I. 209); Duperon (eller Duperron II. 86) i St. f. du Péron, hvis Fornavn ikke var Amand, men Armand; den adelige Slægt Giedde kaldes Gedde; E. J. Gedde, der ikke tilhørte fornævnte Slægt, hed sikkert Gaede (jfr. Persh. Tidsskr. 3. III. 315 og 3. I. 94); S. van Hauen i St. f. S. von Haven (jfr. II. 447); Kalneyn (Calnein) i St. f. Calneyn; von Mudderspark i St. f. von Muderspach (II. 33); Lamonerie i St. f. le Cercler de la Monerie; Svaneskiold i St. f. de Svanenskiold (II. 225); Major Peder Lassen Posth i St. f. Lassen von Post, hvis Hustru ikke var født Repstorph, men von Restorff (II. 606 f.); von Bollenstern i St. f. von Boltenstern (II. 675); Vosbein i St. f. Vossbein; Navnet Søbøtger er dog stavet rigtigt II. 584, men Søbøtger I. 379 og 585. At Navnene ikke er normaliserede har bevirket, at C. Cloppenburg findes baade i I. og II. Bd. Partiklerne von, van og de er ofte brugt paa Steder, hvor de ikke hører hjemme, og til Gengæld har flere, der skulde have haft dem, ikke faaet dem. Til Tider er Navnene undergaaet en saadan Forandring, at de næsten ikke er til at kende igen. Saaledes findes i I. 51 en Anna Sebilla von Parsley (eller Parlev), hvis Efternavn imidlertid skal være Paslick; C. P. Boldts Moder var ikke født Saxen, men Saxesen; C. G. Foghs Moders Navn var Anna Søbø Lugge og ikke Anna Søelugge; G. Ramsharts Hustrus anden Ægtefælle hed ikke Westmester, men Werchmeister; Pritnt. Claus Mule er opført under Mühle (i Faderens Titel en fæl Trykfejl), om ham findes Oplysninger i D. A. A. 1904, S. 331. C. F. v. d. Reckes Hustru hed ikke Stavinsky, men von Starinsky. Man undres over, at det ved ham ikke er omtalt, at han i Tidsskr. f. Sø. 1861 har offentliggjort Niels Juels Konduiteliste, suppleret med Oplysninger fra Bjelkes og Spans Lister. Nogle Steder bringes Navnet kun delvis. A. C. de Cederfelds Efternavn var Cederfeld de Simonsen, og hans Fødested ligger ikke i Gelsted Sogn, men i Rørup Sogn og hvortil den Oplysning, at han døde paa Erholm pr. Assens; Erholm havde vel været tilstrækkeligt. Naar Forfatterne skriver, at J. M. R. Fønss var Søn af P. S. F. til Grevskabet Løvenholm, maa man trække paa Smilebaandet. C. Moths Faders fulde Navn var Nicolaus Hansen Bennich. Om J. Schweder hedder det, at hans Fader var Oberst og Tøjmester S., hvis Navn imidlertid var Sveder Christensen. C. C. Stemanns Moder var ogsaa en Stemann. A. H. Stibolts (d. y.) Moder hed Harrasofsky de Arra. At Navnene staves forkert, forekommer ogsaa. Saaledes har Forfatterne været lidt uheldige med Navnene paa C. P. O. Moltkes Moder og Hustru. Moderens Pigenavn var Capizucchi di Cassini, og Hustruen hed hverken von Rensselaer Thayer eller (som i Rettelseslisten anført) Rensselaier, men van Rensselaer Thayer. Lidt uheldigt maa det ogsaa siges at være, naar Forfatterne varierer Fornavnene. J. W. Akeleye angives at være g. m. Martha Bruun, men ved Sønnerne Johannes og Sigvart Jørgen er det blevet til Maria B. og Marie B.

Det ser ogsaa mærkeligt ud, at Jacob Arenfeldts (d. y.) Moder kaldes Sophie Sibilla Magdalene f. Nissen, medens hun ved Manden kun kaldes Sophie Sibilla Nissen. Alt for mange Steder er kun Hustruens, Moderens eller Svigermoderens Fornavn(e) opført. Saaledes er Kommandørinde Richelieus Pigenavn ikke taget med (I. 43), det var Ames. L. P. Ulrichsens 2. Hustru var født Olsen. Ved F. V. Wismann angives, at han blev gift i Holmens K. (ingen Dato eller Aar) m. Augusta Maria. Flere Steder er de Oplysninger, der gives, fejlagtige. C. von Kalneyns Fader angives at være Oberst, Guvernør, senere Stiftamtmand Wolf Henrik v. K.; W. H. v. K. blev ikke Stiftamtmand; der foreligger en Forvexling med hans Broder Henrik Ernst. H. C. Lund angives at være Søn af Amtsforvalter og Borgmester Lauge L. i Assens. Ogsaa her blandes to Personer sammen. H. C. L. var Søn af Borgmester Lauge Hansen (Lund), der døde 1728; Amtsforvalter Lave Lund døde 1740. H. J. Snistorph angives at være Søn af Borgmester Jens S. og Hustru Engelcke Sigfredsdatter Friis (g. 2<sup>o</sup> m. Hans Hansen Kylling). Han var imidlertid Søn af øverste Kapellan ved St. Nicolai Kirke i København Jens Jacobsen S. og Angela Sigwardsdatter Friis, der som Enke ægtede Hans Hansen Hyllinge (jfr. Persh. Tidsskr. 7. VI. 162 og 6. V. 198). D. G. J. von Kleists Moder var ikke født Vietrou, men von Kleist. Hun var Datter af Ewald Joachim v. K. til Vietzow, hvilket Navn i forvansket Form er blevet anført som hendes Pigenavn. J. A. v. d. Reckes Svigermoder var ikke født Schumacher, men Schubart. C. Vosbeins (d. æ.) Moder var ikke født Schack; hendes Navn var Sophie Amalia Holst. J. C. Frisch angives at være g. m. en Datter af Kaptlnt. Peder Ramshart; hun var ikke hans Datter, men hans Søster. F. Trojel angives at være g. m. en Søster til Komkapt. E. M. Lorck; men mon hun ikke snarere var hans Datter (jfr. Persh. Tidsskr. 9. II. 166). J. G. Beyer var ikke ugift, men g. m. Severine Christine Hjordt, der efter hans Død (han forliste i Sortehavet) ægtede Litteraten Blok Tøxen (H. Grandjean: Stamt. o. Valentin Hermansen Beyers Efterk. S. 7 f.). A. G. Wedell var ikke Greve, men Baron. En Beskrivelse af Ulykken, hvorved han mistede Livet, findes i Persh. Tidsskr. 2. VI. 276. At A. Schifters Svigerfader, der var Extrakattefoged, er blevet til Ekstrastatsfoged, er formodentlig en Trykfejl. Da Ordet Schoutbynacht først 1771 blev erstattet med Betegnelsen Kontreadmiral, ser det lidt ejendommeligt ud, at J. Gyldenkrones Hustru kaldes Datter af Adm. P. Hiort. G. E. Conradt-Eberlin er sat under E.; men det er vel en Fejltagelse. Man har hidtil ment, at Kapt. A. Biørns 2. Hustru var Datter af Schoutbynacht H. Sch(i)ønnebølle (jfr. D. A. A. 1914, S. 446), men nu oplyser Forfatterne, at hun var en Kandestøberdatter. Om P. C. Bredal oplyser Forfatterne, at han var Søn af Medicus Peter B. i Bergen, der var Søn af Biskop Erik B. smst., og P. C. B.s Hustrus Navn angives at have været Blanceflor Sophie Coucheron. Da Biskoppen havde en Søn, Peter, der var Sognepræst til Brønø, er det vel næppe troligt, at han havde en Søn til af samme Navn. Det er mere sandsynligt, at P. C. B. var Søn af Biskoppens Søn, Anders, der var Sognepræst til Veø (jfr. Persh. Tidsskr. 6. VI. 313 og Bobé: Reventl. Pap. IX. 345). Mærkeligt nok findes der en Blanceflor Sophie Coucheron, der var g. m. en Kapt. Knud Jørgen Bredahl (jfr. Persh. Tidsskr. 1. VI. 38); en Forvexling er vel ikke mulig? H. H. von Bassen var rimeligvis Broder til Carsten von B., der nævnes som Lærling i Niels Juels Konduiteliste 1690, og begge Sønner af Kapt. Joachim Frederik v.B., der 1674 maatte rømme Landet for uterlig Opførsel, og Maren Bjelke (jfr. Persh. Tidsskr. 1. VI. Tv. t. S. 262, Tidsskr. f. Søvn. 1861, S. 269, D. A. A. 1887, S. 66 og 1891, S. 481). Komkapt. H. G. Lillienkiolds Biografi trænger baade til Rettelser og Tilføjelser. Han blev g. 1<sup>o</sup> m. Elisabeth de Malleville, f. 1740; 2<sup>o</sup> 10. Aug. 1769 m. Mette Catharine Bertelsen de Cederfeld, f. 1. Juli 1746, † 11. Aug. 1770 (Datter af Amtmand, Konferensraad Bartholomæus

B. de C. og Cathrine Marie Brand), hun var Enke efter Hofjunker Claus Caspergaard til Todbøl m. m.; 3<sup>o</sup> m. Sophie Charlotte Heltzen, f. 1753, † 15. Sept. 1834 (Datter af Konferensraad Poul H. og Karen Collet). Det lille Gods, L. købte, var Skuderupgaard, som han gav Navnet Lilliendal. Han døde 18. Marts 1796 (H. H. Berner Schilden Holsten: Danske Herregaardes Ejere III, S. 40, D. A. A. 1919, S. 507 og Persh. Tidsskr. 1. II. 191 f.). Med Henvisningerne har Forfatterne ikke altid været lige heldige. Saaledes henvises under J. G. Arff til Persh. Tidsskr. 4. R. III, hvor A.s Navn ikke nævnes; det havde været mere rimeligt, om der var blevet henvist til 5. I. S. 232—245. Ved I. Lydersen henvises der til Trap II, 940; men saa mange Sider findes der ikke i II. Bd., og det viser sig ved Eftersyn i Personalregistret, at det maa være III, 485, der menes. Her faar man kun det samme at vide, som Forfatterne har opgivet, nemlig, at der i Kallehave Kirke findes en Trætavle til Minde om I. L., der efter Indskriften (som Forfatterne ikke har gjort sig den Ulejlighed at uddrage Oplysninger af) kaldes Kommandørkaptajn Ebbe Lydersen. Han var født i Bergen 12. April 1637 og døde 7. Juni 1694 (Danmarks Kirker. Præstø Amt, 6. Hefte (udk. i Dec. 1934), S. 955). At man virkelig kan finde noget ved at benytte Forfatterens Henvi sning, viser sig ved B. A. Fischer, hvor der henvises til Persh. Tidsskr. 6. R. I., og her finder man, S. 26, at hans Hustru, Johanna Lefèvre, døde 31. Marts 1681 og blev begravet paa Holmens Kirkegaard; men det er rigtignok en Oplysning, Forfatterne burde have bragt.

For de nulevende Søofficerers Vedkommende gælder det, at Oplysningerne ofte er ret mangelfulde, og at man har undladt at bringe Portrætter af mange af de yngre Søløjtnanter. Saaledes er H. O. L. Henningsens Biografi under al Kritik. Ved C. G. Bastrups første Hustru burde man have oplyst, at hun anden Gang ægtede E. Haack. Om V. F. Nøragers første Hustru gives ingen Oplysning; der staar kun g. 1<sup>o</sup> .....

Desværre bringer Værket ikke Oplysninger om Maanedsløjtnanter eller Reserveofficerer. Man skulde mene, at det ikke vilde have været vanskeligt for Forfatterne, naar de alligevel gennemgik Marinens Arkivalier, da ogsaa at medtage disse eller i det mindste bagest i Værket at have givet en Fortegnelse over dem. En og anden af dem har vel maattet lade Livet for Fædrelandet; man maa jo erindre, at de især blev antaget, naar der var Fare paa Færde.

En Mand savner man dog i Værket, og det er Cornelis Tromp, der 1676 blev ansat som dansk Generaladmiral og samme Aar ophøjet til dansk Greve, Tromp af Sølvisborg; 1678 blev han afskediget.

Til Slut skal blot udtales, at man med Rette havde kunnet vente sig noget mere af et Værk, der af Forfatterne ønskes betragtet som en Haandbog.

E. Juel Hansen.

Le Danemark dans ses rapports avec la France. Publié a l'occasion du cinquantaire de l'Alliance Française de Copenhague. København 1935. 149 S.

Alliance Française de Copenhague fejrede i afvigte Oktober sit 50 Aars Jubilæum, og i den Anledning udgav Foreningen en anseelig Bog i Kvart, nydeligt trykt hos J. H. Schultz og forsynet med mange smukke Illustrationer. Det er et stort Maal, Foreningen har sat sig ved Udgivelsen af denne Bog, idet den skildrer Danmarks Forhold til Frankrig gennem Aarhundreder, lige fra Vikingetiden. Interessant er den; cand. mag. Frøken Ruth Lachmann fortæller om den første Forbindelse med Frankrig og begynder ved Knud den Store; men det er fra det 17. Aarhundrede, at kgl. Ordenshistoriograf, Dr. phil. Louis Bobé tager Føringen og skriver om de store franske

Indvandring i Danmark, hvis Aarsag var dels Forfølgelsen af Huguenotterne under Ludvig XIV og dels den store Revolution; disse Kapitler læser man med stor Glæde; hertil maa føjes de 27 udmærkede genealogiske Tabeller over indvandrede franske Familier. Bogen slutter med Alliance Française's Historie gennem de forløbne 50 Aar, behandlet af Kontorchef i Nationalbanken O. H. Clementsen. Desuden findes et ypperligt Navneregister, udarbejdet af Genealogen Albert Fabritius. Foreningen har Ære af at have udgivet denne Bog; det er beklageligt, at Bogen ikke er kommen i Handelen, da den har Bud til en langt større Læsekreds end Alliance Française's Medlemmer. For personalhistorisk Interesserede, der vil studere franske Slægter i Danmark, er Bogen et glimrende Kildeskrift, og et udmærket Supplement til den nylig udkomne Bog om »Danske i Paris gennem Tiderne«.

H. Hj.-N.

## SMAA MEDDELELSER.

### ET ÆRESDIGT VED TORDENSKIOLDS DØD.

Dend vel berømte og vel meriterede  
Søe heldt N. N. Tordenschiold  
Kongl. Mayts. til Dannemarck og Norge  
Velbestalter Vice Admiral

til ære Minde af  
Tom. Aabye.

Profess. et Conrector udi Ottense.

Ao 1720 d. 16. Nov.

Nyt Nytt, ey Megit got: Een Kempe, som var baaren  
til Dannemarckes Pruis, er Pludtzelig forlaaren.  
Af Obrist Staal med Staal til Graven hand er sendt,  
I Glæder Glæden blef til Sorrig Snarlig vendt.  
Dog kand hans Avinds Mand sig derved icke glæde,  
for Tapperhed og Moed paa Avinds hals kand træde.  
Er Tordenschiold end død, saa lefver dog hans Navn,  
Saa lenge Marstrand staar, og Skibe søger Havn.  
I Fred een bitterhed vi der ved fick at smage,  
Men fleere Sønner har Neptunus dog tilbage,  
Som bølgen pløye kand og vove tør sin Peltz,  
Naar Mars hand slar Alarm, at helte skal til feltz.

Digtets forfatter er den senere rektor i Odense Thomas Aabye, der siden 1714 var conrector og professor designatus ved gymnasiet i denne by. (Se Personalh. Tidsskr. 9. III. 1—45). Iøvrigt kendes kun ett digt av ham, en verificeret ansøgning for en skoledreng, der havde forskrevet sig til fanden 1720, — (Odense Skoleprogram 1935) — og det er i hvert fald ikke bedre end dette. Det er ejendommeligt, at Aabye ikke har kendt Tordenskiolds fornavn, men iøvrigt er digtet et vidnesbyrd om, hvor højt samtiden vurderede helten, og hvor hurtigt efterretningen om hans død spredtes ud over landet, idet digtet, hvis datoen da er rigtig, er forfattet kun fire dage efter Tordenskiolds død d. 12. november. Digtet findes — i en samtidig copi — i Karen Brahes bibliotek skrevet i ett med det nævnte bønnskrift. (Sort mappe indeholdende diverse mss. læg 3, nr. 7).

Et andet vidnesbyrd om Ths. Aabyes litterære virksomhed findes paa Universitetsbiblioteket i manuskriptet Add. 154 4<sup>o</sup>. Det hedder »Speculum coeli« og indeholder dels en kortfattet astronomi med hæderlige, ganske ukunstneriske tegninger av himmeltegnene, dels en »Chronologia ecclesiastica«. Formodentlig er det et arbejde, Aabye har brugt ved sin undervisning i gymnasiet i Odense.

*Hans H. Fussing.*

#### OBERSTINDE GYLDENFELDT.

Oberstinde Gyldenfeldt, f. Sehesteds romantiske Ægteskabshistorie er velkendt fra P. M. Stolpes Beretning: »En Familiehistorie fra det 18. Aarhundredes Midte« i Historisk Tidsskrift 6. V. 1. Af følgende Notits fra Næstved St. Peters Kirkebog ses, at hun har tilbragt sine sidste Aar hos sin Svigersøn Pastor Dahl i Næstved (Adelsaarbogen 1908, S. 155). Af Notitsen fremgaar det, at baade Fødsels- og Dødsdagen er urigtig anført i Adelsaarbogen, ligeledes Dødsdagen i Historisk Tidsskrift.

1808. 8de April blev min Gode Gamle Svigermoder Frue Oberstinde Ana Beathe Gyldenfeldt, fød Sehested, begravet i sit 83de Aar. Hun døde den 1ste April, havde hun levet til den 23de April havde hun opfyldt 83 Aar. Hun var i mit Huus henved 3 aar.« —

*Th. Hauch-Fausbøll.*

#### KRIGSMINISTER C. F. HANSEN SOM SKOLEELEV.

Den i sin Tid saa bekendte og omstridte Krigsminister Christian Frederik Hansen hørte skolemæssigt set til Vidunderbørnenes Kategori. Han var født i Helsingør 29/11 1788 som Søn af Konrektor ved Byens lærde Skole Hans Christian Hansen og Anna Kingo Bruun, kom tidligt i Latinskolen, hvor vi, takket være den i Landsarkivet for Sjælland m. m. opbevarede »Protocoll over Helsingøers Latinske Skoles Discipler«, er i Stand til at følge hans Færd i Aarene 1796—1801, da han knap 13 Aar gl. bestod Studentereksamen med Udmærkelse, altsaa en ren Griffenfeld. 1808 blev han kun 20 Aar gl. cand. juris; samme Aar begyndte hans militære Løbebane, der førte ham til de højeste Stillinger.

1796. C. F. Hansen har ved sin Flittighed, gode Nemme og Dømmekraft giort større Fremgang end man af et Barn paa hands Alder kunde forde eller vente. Da han og er vel oplagt til Studeringer, og hans Sæder ere meget gode, saa fortæner han i Henseende til hvad han angav, udmærket Laudabilem med Flittigheds Belønning. Men Stilen duer saa godt som intet, hvori han heller ingen Øvelse har haft.

1797. Det anføres, at C. F. Hansen foruden de bestemte Pensa »har giennemgaaet de samme Ting som Weilbye\*) og paa kortere Tiid, og da han i Almindelighed gjorde nok saa god Rede derfor, saa fortæner han Laudabilem med stor Distinction foruden Flittigheds Belønning og Sæde over Weilbye. Hans Sæder ere meget gode, og i Stil har han mærkelig forbedret sig siden sidste Aar.«

1798. Dersom han i andre Ting havde giort saa stor Fremgang som i Hebraisk, skulde han have fortient Laudabilem. Men da hans Flid i andre Ting ikke synes at have været ret stor, saa kan han ikke tilkiendes

\*) C. P. Weilbye bestod ligeledes Studentereksamen 1801.

ikke rigtig Latinsk, dog temmelig fri for grammatikalske Feil, derimod meget skiødesløs i Hensigt til Orthographien og Distinctions-Tegnene.

- højere Charakter end *haud illaudabilis*. Hans Stil har adskillige grammatikalske og i sær orthographiske Feil. Hans Opførsel er god, men noget vild og barnagtig.
1799. Svarede meget godt i adskillige Ting, men da han endnu staar noget tilbage i sær i Theologie og Latin, og heri synes ikke at ville giøre sig retskaffen Umage eller vise Agtpaagivenhed nok, som dog er høiligen nødvendig, saa fortienner han ikke i det Hele ret *Laudabilem*. Stilen er for det meste grammatikalsk rigtig, men skiødesløs i det orthographiske, og Skriften er slet. Hans Sæder ere meget gode.
1800. C. F. Hansen svarede til det allermeeste meget godt og fortienner *Laudabilem* med *Flittigheds* Belønning. Hans Sæder ere gode. Stilen er just
1801. Ved Studentereksamen fik han præ *ceteris* i Astronomi, Græsk, Latin, Hebraisk, Historie og Geografi, Laud i Theologi og Stil. Hovedkarakter præ *ceteris*.

*Hakon Müller.*

#### NOGLE OPLYSNINGER OM DEGNET NIELS FLADE.

Et Supplement til »Sjællands Stifts Degnehistorie«.

I A. Petersens »Sjællands Stifts Degnehistorie« omtales under Førlev-Sneslev Sogne i Ringsted Herred den sørgelige Skæbne, der overgik Degnen Niels Lorentzen Flade, idet han i 1777 som sigtet for Brandstiftelse, hvorved Degneboligen og Sognets Præstegaard nedbrændte, blev dømt til Fæstningsarbejde paa Livstid, hvorfra han dog i 1780 blev benaadet paa Vilkaar, at han ikke maatte opholde sig i København eller det øvrige Sjælland. Det meddeles videre, at han i 1782 fra Nyborg ansøgte Kongen om at maatte rejse til Guineakysten, samt at denne Ansøgning maa være taget til Følge, da der ikke senere høres noget om ham.

Imidlertid er jeg bleven opmærksom paa, at han i 1793 dukkede op i Kerteminde, og de Oplysninger, som jeg i den Anledning yderligere har samlet om ham, turde maaske have Krav paa nogen Interesse til Supplering af Degnehistorien.

Han var født i Kølstrup Sogn ved Kerteminde (døbt 22. Marts 1736) og Søn af den derværende Degn Laurs Flade og Hustru Johanne Cathrine Josiasdatter. Sidstnævnte var bleven Enke efter Forgænger i Degnekaldet Niels Mortensen Zirach (begr. i Kølstrup 13. Oktbr. 1730), og hendes 2. Ægteskab med Laurs Flade var indgaaet sammesteds 9. Aug. 1731. Sønnens Navn skulde saaledes rettest være Niels Laur sen Flade. Ved hans Daab optræder ikke mindre end syv, tildels meget fornemme Faddere, nemlig Ejeren af Ulriksholm i Kølstrup Sogn, Major von Heinen, Kammerjunker Moltke — der vel har opholdt sig paa Ulriksholm — Sognepræst Rasmus Josiassen fra Norup (antagelig Moderens Broder), den personelle Kapellan i Kølstrup Hr. Frederik Jahn med Hustru og Degnene Adolph Barfod, Norup, og Godske Hans Hjortebjerg, Mesinge. Majorens Frue bar Barnet.

Ifølge Kerteminde Kirkebog blev han 13. Oktbr. 1768 efter Kongebrev af 8. Septbr. s. A. hjemmeviet til Anna Katrine, en Datter af Skrædder i Kerteminde Albert (Albrekt) Andersen og Hustru Bodil Andersdatter Sperling. Skrædderen blev næste Aar eligeret Borger i Byen og maa saaledes have været en nogenlunde betydende Mand.

Efter at den uhyggelige Dom var overgaaet Niels Flade, maa Ægteskabet være blevet opløst, hvortil der fandtes Hjemmel i Frdg. 18. Decbr. 1750, der fastsætter, at hvor en Ægtefælle dømmes til Fængsel paa Livstid for uærlig Sag, kan den uskyldige efter 3 Aars Forløb opnaa Skilsmisse. Der findes nemlig d. 1. Juli 1780 udstedt Afkald paa Fædre- og Mødrenearv fra

Anna Katrine Sperling, »der har været gift med Niels Flade, Degn for Førlev og Sneslev Menigheder i Sjælland, som formedelst begangne Forbrydelser er dømt til at arbejde i Københavns Slaveri sin Livstid«. Det hedder videre i Dokumentet (tingl. 16. Oktbr. 1780 ved Kerteminde Byting), at hun nu agter at nedsætte sig i København og begynde en liden Handel. — Det staar muligvis i Forbindelse hermed, at der knyttedes det særlige Opholdsvilkaar til Degnens Benaadning, da han iflg. Degnehistorien skal have behandlet sin Hustru »meget ilde«. — Som nævnt var han i 1782 i Nyborg, men hvad han iøvrigt har foretaget sig, oplyses af Kerteminde Retsbog for 11. Septbr. 1793. Der blev nemlig da optaget Politiforhør over »en for nogen Tid siden ankommen fremmed Person Niels Flade, over hvis Opførsel og Forhold er indløbet adskillige skriftlige og mundtlige Klager, især at han skal have skældet, truet og fornærmet hans Søster Anne Kirstine sal. Lorents Møllers Enke<sup>1</sup> her i Byen og imod hendes Forbud og Villie indtrængt sig i hendes Hus, afnødt hende og selv taget Spise og Drikke uden Tilladelse«; endvidere skal han have skældt og truet Konsumptionsbetjenten ved Hindsholms Port og omgaaedes uforvarselig med Ild og Lys. — Sagen endte den følgende Dag med en alvorlig Formaning til Flade om at vise en anstændig og ordentlig Opførsel, men dens nærmere Omstændigheder er uden Betydning i denne Forbindelse. Derimod har det Interesse, at Flade overfor Forhørsdommeren, Byfoged B e n d z, oplyser, at han kom fra sit Degneembede »for Aarsager, som han ikke vil oplyse for dets Vidtløftighed«, at han derefter har holdt Skole for sin Svoger Helt i Kølstrup i 2 Aar og siden været Betjent i Horsens i 10 Aar til 27. Oktbr. 1792. Disse Oplysninger er sagtens rigtige, da han næppe har kunnet føre Byfogden bag Lyset. Denne havde nemlig fra sin Barndom levet i Kerteminde, var Fuldmægtig hos sin Fader, Byfoged M. Bendz, til dennes Død i 1772 og derpaa hans Efterfølger. Det er ikke sandsynligt, at han skulde være uvidende om den triste Skæbne, der havde ramt en af de eligerede Borgeres Svigersøn, eller at det ovennævnte Arveafkalds Indhold er undgaaet hans Opmærksomhed, og endelig kunde Flades Opgivelser jo let kontrolleres ved Henvendelse til Søsteren. Det synes ogsaa, at Byfogden har vidst Besked, da han bl. a. spørger Flade, hvorfor han er kommen fra sin Bestilling som *Konsumptionsbetjent*, hvorom Delinkventen dog ikke udtaler sig.

Antagelig er det paa det Tidspunkt, da Flade efter Helts Død stod uden Erhverv, at han har søgt at komme til Guinea, men da der saa har aabnet sig Mulighed for ham for at opnaa den ubetydelige og lidet ansete Stilling som Konsumptionsbetjent, har han grebet denne. Hermed stemmer det ogsaa, at der under 9. Juni 1791 i Kerteminde Skifteprotokol — i Forbindelse med Tilførslen om hans Moders, Degneenken Johanne Cathrine Flades Død samme Dag — er bemærket, at der foruden fornævnte Datter Johanne (Hanne, Anne?) Kirstine Flade, gift med Møller Lorentz Larsen, findes endnu en Arving, nemlig Niels Flade, Konsumptionsbetjent i Horsens. — Hvad der senere er blevet af ham, vides ikke; hidtil er hans Død ikke fundet i Kerteminde eller Kølstrup Kirkebøger.

V. Woll.

#### FAMILIEN PELT.

I den nylig i Amsterdam udkomne Doktorafhandling af M. Simon Thomas, *Onze Ijslandsvaarders in de 17de en 18de eeuw*, en lødig og statelig Bog i Tryk og Udstyr, anføres som sjette Thesis: Genealogien er en umiste-

<sup>1</sup> Lorentz Larsen Møller blev d. 1. April 1784 i Kerteminde hjemmenviet til Hanne (!) Kirstine Flade, sal. Jørgen Helts Enke af Kølstrup. — Helt var Degn dér, begr. 12. April 1782.



lig Hjelpevidenskab for den nationaløkonomiske Historie. Udfra denne Betragtning har Forf. derfor ogsaa i sin Bog meddelt personalhistoriske og genealogiske Bidrag til Oplysning om danskfødte Købmænd, der fra Amsterdam har drevet Handel paa Island, særlig *Jonas Trellund*.

Bogen bringer bl. a. et Udsnit af Stamtavlen over den vidtforenede nederlandske Slægt *Pelt*, der har været indgiftet i danske Familier flere Gange. De tidligere her i Tidsskriftet (9 I, 234) givne Oplysninger suppleres ved følgende:

*Paulus Pelt* havde tre Søskende:

1. *Catharine Pelt*, f. 23 Jan. 1606 i Amsterdam, † 29 Nov. 1673 i Kbhvn.; gift 23 Jan. 1635 i Amsterdam m. *Conrad Giessenbier*, hvis Datter *Sara*, f. 1638 i Amsterdam, smstds. 13 Sept. 1654 ægtede *Jonas Trellund*, f. 1630 i Ribe (D. biogr. Lex. XVII, 493), med hvem hun havde Børnene: *Catharina Margaretha*, dbt. 14 Sept. 1655 i Amsterdam; *Anna*, dbt. 5 Okt. 1656 i A., og *Jonas*, dbt. 1 Marts 1658 i A.
2. *Maria Pelt*, f. 10 Okt. 1610 i A. † 7 Dec. 1680 smst.; gift 1 Marts 1644 i A. m. *Johann Severyns Meurck* (Mørk), f. 2 Juni 1615 i Aarhus, † 22 Okt. 1652 i Amsterdam.
3. *Susanne*, f. 15 Okt. 1612 i A., † 15 Aug. 1696 smst.; gift 3 Okt. 1645 smst. m. *Silkekræmmer Johannes Weslingh*, f. 5 Sept. 1611 i Minden, † 29 Sept. 1669 i Amsterdam; deres Søn *Abraham Weslingh*, f. 21 Aug. 1646 i A., † 12 Nov. 1680 smst., gift 23 Okt. 1678 i A. m. *Catharina Trellund*, f. 1641 i Kbhvn.

L. B.

#### GREV ROSAMBO OG HANS SLÆGT.

Fra mine tidlige Drengaar i St. Petri Realskole husker jeg tydeligt Frøken *Elisa Rosambo*, der som Børnehavelærerinde var knyttet til den tyske Skole. Hendes hele ydre fornemme Fremtoning og kultiverede Væsen maatte vække Interesse og Sympati. Dertil kom, at man i Skolen ansaa hende for at være en fransk Komtesse, hvis Forfædre havde været knyttet til Kong *Ludvig XVI*.

Til de her i Tidsskriftet (5 II 47 f.) tidligere givne Oplysninger om Slægten *Rosambo* kan nu føjes følgende:

*Julius (Jules) August Le Pelletier comte de Rosambo*, som hans fuldstændige Navn ved hans Dødsantegnelse i Slesvig Domkirkes Bog anføres, var if. samme Kilde født 15 Juli 1776 i Paris. Hvorledes han var i Familie med den af *Chateaubriand* omtalte Præsident *Le Pelletier de Rosambo*, der var gift med en Datter af *Ludvig XVI*s Husminister, *Lamoignon de Malesherbes*, kan jeg foreløbig ikke oplyse.<sup>1</sup> Det vides kun, at han deltog i Slaget ved *Marengo*, blev dekoreret med Æreslegionen, men tjente derefter i den preussiske Hær indtil han efter dens Nederlag i 1806 slog sig ned i *Rendsborg*. Herfra ansøgte han 29 Dec. s. A., da han underskrev sig *Auguste Gaffrony* og kalder sig fransk Emigrant og Korporal, om Stillingen som Lærer ved det derværende holstenske Militærinstitut, hvilken han ogsaa fik.<sup>2</sup> Samtidig fik han Indfødsret og ansattes (1807, 30 Okt.) som Sekltnt. i slesvigske Landeværnsreg., blev Aaret efter Premltnt. i slesvigske Inf.-Reg. annekterede Bataillon, 1811 forsat til jyske Jægerkorps, 1815 for-

<sup>1</sup> *Chateaubriand*, *Memoires d'outre tombe* I, 246.

<sup>2</sup> Generalitets- og Kommissariats Koll. Prot. 1807, 363. Generaladjutantstabs Bureau, Prot. 1807, I 1657 og II, 52, 246.

fremmet til Kaptajn ved slesvigske Inf. Reg., men tog samme Aar Afsked. Han boede derefter i Aarene 1824—40 paa en Gaard i Moldenit (Struksdorf H.) og kaldes 1831 Greve Rosambo.

Vistnok allerede i 1807 ægtede han en Datter af Premiermajor i norske Livreg. Rytteri Frederik Christian Struve og Sophia Christiane Toxwerd<sup>1</sup> og havde med hende en Søn, August Emil, f. 1808. Kort efter indlod han sig i en Forbindelse med sin Husholderske Julie Groemann al. Juliane Knoblauch, med hvem han havde flere Sønner.

Folketællingslisten for 1840 vedr. Moldenit anfører: August Cafferoni [sic] von Rosambo, Graf u. Hufner, 61 J., unværlig. Juliane Knoblauch, Haushälterin, 50 Jahr, unværlig. Julius August Gafferoni, Sohn der vorigen, 30 Jahr, Carl v. Rosambo, Cand. jur., Sohn der vorigen, 25 Jahr.

Rosambo flyttede efter 1840 til Slesvig By og døde her 7 Febr. 1862. Hans Børn var:

1. (med N. N. Struve): August Emil, f. 1 Febr. 1808, besøgte den lærde Skole i Rendsborg indtil sin Bedstemoder, Majorinde Struves Død i 1827; 1829 Volontør, 1833 Kopist i Rentekammeret, 1841 Husfoged i Flensborg Amt, 1844—64 i Cismar Amt, † 19 Aug. 1871 i Kbhvn. Gift 14 Aug. 1841 i Kbhvn. (Trin K.) m. Thomasine Johanne Neergaard (Forældre: Henrik Hansteen N., Ejer af Ahlefeldts Mølle, og Anne Catharine Petersen), f. 24 Nov. 1818, † 13 Marts 1896, begge begr. paa Frederiksberg Kgd. — Døtre:  
A Elisa Margrethe Comtesse Lepelletier de Rosambo, f. 26 Nov. 1842 i Flensborg, † 18 Marts 1897 i Kbhvn., begr. p. Fredbg. Kgd.  
B Augusta Marie Adelaide Comtesse Lepelletier de Rosambo (i Skifterettens Prot. benævnet Marie de Rochambeau), f. 12 Juli 1846 i Trittau, † 16 Nov. 1927 i Kbhvn., bgr. p. Fredbg. Kgd.
2. (med Julie Groemann): Julius August, f. 5 Dec. 1808 i Slesvig) »unehelicher Sohn der Dem. Julie Groemann und ihres angeblichen Bräutigams des Herrn Premltnt. v. Gaffaroni, gebürtig aus Paris«; i Randen er tilføjet, at Barnet if. kgl. Res., dat. Kbhvn. 8 Jan. 1828, har faaet tildelt et ægtefødt Barns Rettigheder), konf. 1824 i Klensby. Han blev senere Toldkontrollør og naturaliseret i Frankrig.<sup>2</sup>
3. (med Julie Groemann): Carl Christian Theodor, f. 1815 i Farnsted, 1839 cand. jur. i slesvigsk Ret, og kaldes da Gaffarony, var 1840—51 Toldass. i Kiel, 1852 i Krempe og kaldes da Carl v. Rosambo.<sup>3</sup>
4. Felix Rosambo, f. 7 Febr. 1816, konf. 1832 i Klensby (Sohn des Herrn Kapitain Grafen August Pelletier v. Rosambo).

L. B.

#### EFTERLYSNING.

Paa Auktionen over afdøde Sofus Elvius' Bøger erhvervede jeg et Hefte i Kvart indeholdende Optegnelser, sikkert stammende fra afdøde Overretssagfører V. Richter, om examinati juris 1736—1774. I Kataloget over afdøde Direktør H. H. Schous Bøger, der kom til Auktion i December i Fjor, fandtes opført 6 haandskrevne Hefter omhandlende juridiske Kandidater 1737—1889. Ved nærmere Eftersyn viste disse sig at samme fra samme Haand som det førstnævnte Hefte og har, ligesom dette, været i Sofus Elvius' Besiddelse, men

<sup>1</sup> H. Grandjean, Stamtavle o. Fam. Toxwerdt, 1896.

<sup>2</sup> A. Reverend, Titres et anoblissements de la Restauration IV 311.

<sup>3</sup> Persh. Tidsskr. 6 I 195.

den i Kataloget angivne Betegnelse var ikke korrekt, idet de 3 af Hefterne omhandlede examinati juris fra Aarene 1807—20, 1820—48 og 1848—69, medens de tre andre Hefter omhandlede candidati juris fra Aarene 1737—87, 1787—1807 og 1872—89. Der savnes saaledes i det mindste 2 Hefter omhandlede examinati juris fra 1775—1806 og candidati juris fra 1807—1871. Da jeg paa Auktionen erhvervede ogsaa de af Direktør Schou efterladte Hefter, og da det er mit Ønske en Gang at kunne afgive samtlige Hefter til det kongelige Bibliotek eller Rigsarkivet, vil jeg være taknemlig for Oplysninger om, hvor de manglende Hefter befinder sig.

*H. Hjorth-Nielsen.*

## SPØRGSMÅL OG SVAR.

### SPØRGSMÅL.

#### R ø n n e.

Ifølge Alb. C. Rønne: »Slægten Rønne« (Slagelse 1905) og gammel slegts-tradition skal den danske presteslegt Rønne nedstamme fra Magnus Mikkelsen, der ca. 1650 var møller og baker i og ved Rønne paa Bornholm, hvorfra han leverte brød og proviant til den danske flaate, som da laa ved denne ø. —

Ved arkivundersøkelser er det ikke lykket at finde ham eller at faa bekræftet slegstens tilknytning til Bornholm.

Slegstens ældste arkivalisk kjendte personer er brødrene:

1. Peter Michaelsen Rønne, borger og skomaker i Fredericia, hvor begravet 29/10 1771, 77 aar gammel. Han var gift med Johanne Nielsdatter, som overlevet ham.
2. Slegstens stamfar, Niels Michaelsen Rønne, maler og klokker ved Michaëlis kirke, Fredericia, hvor begravet 25/11 1763, 63 aar og nogen maaneder gammel. Han angis som borger av staden allerede ved sin trolovelse i Fredericia 2/7 1723 og vielse 9/9 s. a. og s. st. med enken efter maler Albert Stentzel (begr. 24/7 1722, 36½ aar gl.) Mette Marie Jørgensdatter (Kragh?), begravet 19/11 1739, 45 aar 7 maaneder gammel. Anden gang blev han troløvet i Vonsild 22/3 1740 og gift 28/6 s. a. i Fredericia med enken efter Boye Hansen i Vonsild, Else Pedersdatter, begravet 15/3 1777, 82 aar gammel.

Evt. nærmere oplysninger, særlig om Niels Rønne og hans hustruers ascenden og personalia, mottas med taknemmelighet av

*Cato Krag-Rønne,*  
Hakadal, Norge.

### SVAR.

Farver og Overformynder i Nyborg  
Engelbert Teisens Hustru.  
(8 V 239).

Formodningen om, at Farver Engelbreth Teisens Hustru var Datter af Raadmand Bahnsen i Haderslev er vistnok rigtig. Jeg har i mine Optegnelser, at hun var Steddatter af Raadmand Tyge Christensen i Haderslev, og det ligger jo nær at antage, at den ene Raadmand har ægtet den anden Raadmands Enke.

*Th. Hauch-Fausbøll,*  
Dansk Genealogisk Institut.

REGNSKAB FOR AARET 1935.

	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Saldo overført fra Regnskabsaaret 1934 .....	1,509. 08	
Bidrag fra den danske Stat .....	390. 00	Honorarer for Bidrag til 1.—4. Hæfte .....
» » Julius Skrikes Stiftelse .....	200. 00	Trykning .....
» » Alfred Goods personalhistoriske Fond .....	200. 00	Tryksager .....
Indvundne Renter .....	137. 43	Porto .....
Medlemskontingent .....	3,468. 00	Kontingent til Dansk-historisk Fællesforening .....
Salg af ældre Aargange af Tidsskriftet .....	200. 05	Kommission .....
Godtgørelser for Clicheer .....	20. 00	Indkøbt Kr.: 400 40/0 Østifer Kreditor. Oblig. ....
		Saldo overføres til næste Aar .....
		1,624. 43
	<u>6,124. 56</u>	
		<u>6,124. 56</u>

80

Samfundet ejer den 31. December 1935 foruden Kassebeholdningen Kr. 1,624.43, som indestaar i Københavns Handelsbank,

Kr. 1,000 40/0 Jydske Landkreditforenings Obligation, testamenterarisk Gave fra Hds. Maj, Enkedronningen

» 200 5/0 amort. danske Statsobligation — af 1919.

» 700 4 1/2 0/0 Vest- og sønderjydsK Kreditforening Oblig.

» 400 4 1/2 0/0 Fyns Kreditforening Oblig.

» 400 40/0 Østifernes Kreditforening Oblig.

ialt Kr. 2.700 er Torusindesyvhundrede Kroner.

København den 18. Februar 1936.

O. H. Clementsen.

Ovenstaende Regnskab har vi gennemgaaet og sammenholdt med de os forelagte Bilag, og vi har intet fundet at erindre. Formuen har vi befundet at være tilstede. Obligationerne lyder paa Samfundets Navn.

I. Bie.

Stefan Hetsch.

---

---

DR. K. CARØE:

DEN DANSKE LÆGESTAND I—V.

- I. Doktorer og Licentiater 1479—1788.
- II. Kirurger 1738—1785.
- III. Den danske Lægestand 1786—1838.
- IV. Den danske Lægestand.  
Supplementsbind til 7 Udg. (Læger, der har taget Eksamen  
efter 30. Januar 1838 og er døde inden 1. Januar 1901).
- V. Supplementsbind til I—IV.  
I—V Kr. 8,—. Enkelte Bind Kr. 2,—.

HENRY BRUUN:

DANMARKS AMTSFORVALTERE 1660—1848

Kr. 3,25.

FRITZ JÜRGENSEN WEST:

DE KONGELIGE AMTMÆND I HERTUGDØMMET

SLESVIG 1660—1864

Kr. 2,—.

samt

INDHOLDSFORTEGNELSE  
TIL PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFTS

FØRSTE 50 BIND

1.—9. Række II (1880—1929)

Kr. 2,—.

Henvendelse sker til Levin & Munksgaard, Ejnar Munksgaard, Nørre-  
gade 6, København K., Tlf. Central 6970.

---

---

# • N Y E B Ø G E R •

- G. O. Bøggild Andersen:*  
**Statsomvæltningen i 1660.**
- 456 Sider Kr. 10,—
- H. C. Andersens Brevveksling med Edvard og Henriette Collin.**
- Bind III og V/3 Kr. 11,50  
Bind I, II og V<sup>1</sup>/<sub>3</sub> à Kr. 11,50. Enkelte Bind sælges ikke. Bind IV og V<sub>4</sub>  
udkommer Efteraaret 1936 (hvormed Værket er komplet).
- Aristoteles:*  
**Ethica Nicomachea.**
- Ved *Niels Møller.*
- 292 Sider Kr. 7,50
- Povl Bagge:*  
**Studier over Monrads Statstanker.**
- 228 Sider Kr. 7,50
- H. A. Ø. Bistrup:*  
**Knud Rasmussen og Grønlandsmonopolet.**
- Forord af Statsminister *Th. Stauning.*
- 56 Sider Kr. 1,50
- Franz Blatt:*  
**Humanistisk Dannelse, dens Væsen og Værdi.**
- 72 Sider Kr. 2,25
- Aage Friis:*  
**Statsraadets Forhandlinger om Danmarks Udenrigspolitik 1863-1879.**
- Uddrag af Statsprotokollerne.
- 448 Sider Kr. 14,—
- Henning Hamilton:*  
**Anteckningar rörande förhållandet mellan Sverige och Danmark**
- 1863-1864.
- Utg. av *Aage Friis* och *Einar Hedin,*
- 338 Sider Kr. 8,—
- Titus Maccius Plautus:*  
**Det forheksede Hus (Mostellaria).**
- oversat af *A. Bricka.*
- 116 Sider Kr. 3,50
- Om den nye Udgave af SAXO'S DANMARKS HISTORIE. Svar til**  
**Professor Lauritz Weibull fra Bestyrelsen for Det danske Sprog-**  
**og Litteraturselskab.**
- 88 Sider Kr. 2,25

**Faas i alle Boglader.**

**LEVIN & MUNKSGAARD**  
**EJNAR MUNKSGAARD - KØBENHAVN**